

Ceintuur &

**haar toekomstvisie
op het opbouwwerk**

De Pijp

**WIJKCENTRUM
CEINTUUR**

gezond kritisch, èn vooruit kijkend!

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
KERNTAKEN	5
CEINTUUR EN HAAR INVULLING VAN HET OPBOUWWERK	6
Duurzame aanpak	
Participatieladder	
Stimuleren van participatie	
Ondersteuning van groepen	
Knelpunten	
CEINTUUR EN HAAR VISIE OP DE DOELGROEP	9
Wie is de doelgroep	
Wie kan Ceintuur beter bereiken?	
Het werkgebied	
CEINTUUR EN DE HUIDIGE STAND VAN ZAKEN	11
Los zand	
Ambities	
VISIE OP DE TOEKOMST	12
Buurtgerichte aanpak	
NIEUWE GROEPEN	13
STAPPENPLAN	14
Hoe gaat Ceintuur dat aanpakken?	
Tijdspad	
CEINTUUR EN HET STADSDEEL	15
SAMENVATTING	16

Voorwoord

Al bijna veertig jaar zet Stichting Wijkcentrum Ceintuur zich met vele vrijwilligers, betrokken bewoners en een flink aantal professionals in voor de Pijp.

Als wijkcentrum vervult Ceintuur een belangrijke functie in de Pijp. Door het combineren van dienstverlening en participatie worden bewoners niet alleen bediend, maar ook geactiveerd. Dienstverlening in bijvoorbeeld de vorm van spreekuren, ondersteuning van bewoners in renovatieprojecten of hulp bij geveltuinen aanleggen. Participatie in de vorm van Bomenridder, Huurdersvereniging of denktank Archiefterrein.

Door het mengen van deze functies in één gebouw in een overzichtelijke, relatief kleine organisatie ontstaat bij uitstek de mogelijkheid voor kruisbestuiving. De vrijwilligers en medewerkers van Ceintuur weten wat er speelt in de wijk en kunnen een aandeel leveren in het verbeteren van de kwaliteit van de buurt.

Ceintuur begeeft zich op drie terreinen: wonen, natuur & milieu en samenlevingsopbouw. Deze notitie is een visie op het samenlevingsopbouwwerk. De andere terreinen worden aangehaald als kansen en om verbintenissen aan te gaan. Aan de hand van een analyse van de huidige positie en activiteiten formuleren we onze plannen voor de periode 2009/2010.

Om tot deze toekomstplannen te komen zijn er verschillende bijeenkomsten geweest. Naast gesprekken met bewoners en het Algemeen Bestuur is er een werkgroep Opbouwwerk opgericht met een aantal professionals en buurtbewoners. De door hen gegeven aanzet is verder uit-

gewerkt op een beleidsdag met alle medewerkers en

bestuursleden. Deze notitie met het stappenplan is het uiteindelijke resultaat.

Kerntaken

Een wijkcentrum kenmerkt zich door de faciliteiten die het biedt aan de buurt. De bewoner wordt niet alleen uitgenodigd om deel te nemen aan activiteiten, maar ook gestimuleerd om zelf zaken op te pakken en te ondernemen. Actieve bewoners die zich zelf (met of zonder ondersteuning) georganiseerd hebben krijgen de gelegenheid om in het wijkcentrum hun activiteiten verder vorm te geven door gebruik te maken van de ruimte, de apparaten en de aanwezige professionaliteit.

Ceintuur heeft een aantal geformuleerde basisfuncties: de openstelling van het wijkcentrum voor actieve bewoners(groepen) en de 'basisinzet' uren opbouwwerk. De basisinzet opbouwwerk is een voorwaarde voor projectmatige inzet.

Door Ceintuur is deze basisinzet verdeeld in uren samenlevingsopbouw en natuur & milieuopbouwwerk. Daarnaast worden er uren opbouwwerk ingezet voor de bewonersondersteuning ten behoeve van ondersteuning bij renovatie en wijkontwikkeling. Deze uren vallen onder het Wijksteunpunt Wonen.

Onder de basisinzet van het opbouwwerk verstaan we het reguliere samenlevingsopbouwwerk: voorwaardenscheppend, verbindend en organisatorisch. Hieronder valt contactlegging, netwerk en relatieopbouw, realisatie en continuering van de sociale infrastructuur en het ondersteunen van sociale processen in een wijk.

Ceintuur &

invulling van het opbouwwerk

Duurzame aanpak

De aanpak van Ceintuur is een intensieve en procesmatige aanpak. Hiermee maakt zij ook een helder onderscheid tussen projecten en processen. Projecten hebben een kop en een staart: zij worden opgebouwd, uitgevoerd, geëvalueerd en weer afgerond. In het opbouwwerk en de ondersteuning van groepen is er vrijwel altijd sprake van een procesmatige aanpak, waarbij de intensiteit van de ondersteuning weliswaar fluctueert, maar waar een vinger aan de pols altijd nodig is.

Ceintuur zoekt haar positie in het laveren tussen bewoners en de verschillende belangen door hen het inzicht geven in eigen belangen, maar hen ook te dwingen de belangen van een ander te zien.

Uitgangspunt is dat zoveel mogelijk mensen participeren in het proces en daarbij de eigen belangen weten te verdedigen.

Opbouwwerk is werken met tegenstellingen: het is geen gegeven dat mensen met verschillende achtergronden en ideeën gezamenlijk aan één project werken. Hiervoor is veel inzet nodig. Het opbouwwerk is consensusvormend, daarbij zoekt ze niet de 'gemakkelijke weg', maar juist de verscheidenheid in de buurt. Het is de kunst om ieders belang in kaart te krijgen en een gezamenlijk draagvlak te vinden voor al deze belangen.

Kenmerken van het opbouwwerk

- versterken van de sociale zelfredzaamheid van mensen
- het bevorderen van het samenleven van verschillende groepen
- motiveren van bewoners om actief te zijn bij aanpak van problemen
- het versterken van de sociale cohesie in een buurt en bemiddelen
- signaleren van actualiteiten en de werkwijze daarop aanpassen
- ondersteunen van bewonersinitiatieven

Opbouwwerk werkt gebiedsgericht, doelgroepgericht en probleemgericht.

Participatieladder

Ceintuur streeft naar een zo groot mogelijke participatie van de bewoners bij het vormgeven van de buurt en het ontwikkelen van beleid. Daarbij gaat zij uit van verschillende niveaus van participeren. Om het niveau van participatie te kunnen benoemen, gebruikt Ceintuur het model van een participatieladder. De laagste vorm van participatie is raadplegen, de hoogste vorm is meebeslissen. Informeren is geen vorm van participatie, maar een voorwaarde.

Ceintuur ziet het als haar taak om enerzijds de bewoners te stimuleren om een passende vorm van participatie te vinden in processen in de buurt. Tegelijkertijd beschouwt zij het ook als haar taak om het stadsdeelbestuur te motiveren zich open te stellen voor hogere vormen van participatie.

Raadplegen

Het politiek bestuur bepaalt in hoge mate zelf de politieke agenda voor besluitvorming. De betrokken bewoners en organisaties worden gezien als gesprekspartners bij de ontwikkeling van beleid. De gespreksresultaten vormen mogelijke bouwstenen voor beleid. Politieke bestuurders verbinden zich niet aan de resultaten die uit de gesprekken voortkomen.

Adviseren

Het politiek bestuur stelt de politieke agenda samen. De betrokken bewoners en organisaties hebben de gelegenheid om problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren. Politieke bestuurders verbinden zich niet aan de resultaten van het participatietraject.

Coproduceren

Het politiek bestuur en de betrokken bewoners en organisaties komen gezamenlijk een probleemagenda overeen, waarna gezamenlijk naar oplossingen wordt gezocht. Bestuurders kunnen bij de uiteindelijke besluitvorming beargumenteerd afwijken van de inbreng van de deelnemers, maar hun commitment is veel zwaarder dat bij participatieniveau "adviseren".

Meebeslissen

Besluitvorming wordt aan de betrokkenen gedelegeerd. Het politiek bestuur verbindt zich aan deze besluiten.

Stimuleren van participatie

De inzet van projectmatig werken heeft voornamelijk het doel om de participatie te vergroten en nieuwe mensen te betrekken. Hierbij worden bewoners gestimuleerd deel te nemen aan activiteiten die gericht zijn op verbetering van leefbaarheid, veiligheid en de fysieke en sociale ontwikkeling van de wijk. Dit kan zijn een buurtbarbecue, een dialoogbijeenkomst, een iftarmaaltijd, etc.

De taak die het opbouwwerk van Ceintuur zich toe-deelt is voorwaardenscheppend: de bewoner de weg wijzen en zorgen dat deze er zelf mee aan de slag kan, al dan niet met hulp.

Maatgevend is de zelfredzaamheid van de bewoner, richtinggevend is het initiatief van de bewoner. Niet uitvoeren maar ondersteunen, mede initiëren dan wel stimuleren.

Ondersteuning van groepen

Wat betreft ondersteuning maken we onderscheid tussen

- *initiëren*: activeren en motiveren van bewoners om groep te vormen (naast begeleiding, advies en faciliteit)
- *begeleiden*: intensief ondersteunen van een groep (naast advies en faciliteit).
- *assisteren*: faciliteit bieden en adviseren

Assisteren of ondersteunen?

Assisteren is alleen van toepassing bij die groepen die een grote zelfstandigheid hebben opgebouwd. Dit komt niet veel voor, de meeste groepen zitten in de categorie begeleiden. Ook een zelfstandige groep is voor de continuïteit aangewezen op het opbouwwerk, bijvoorbeeld als zeer actieve leden verhuizen en er nieuwe gevonden moeten worden. Daarnaast is het motiveren een belangrijk onderdeel van het opbouwwerk in de ondersteuning: wrijvingen tussen leden, verschillen van inzicht of foutieve inschatting over hoeveel tijd iets kost zijn vaak aanleiding voor bewoners om af te haken.

Knelpunten

Binnen de huidige formatie van het opbouwwerk signaleert Ceintuur knelpunten in de aanpak: door onvoldoende capaciteit moeten er voortdurend keuzes gemaakt worden die tot gevolg hebben dat veel kansen blijven liggen. Vaak is er in een buurt alleen tijd om één van de twee aanpakken te realiseren: of de projectmatige, of de procesmatige. Met alleen een project zonder vervolg valt het opgebouwde netwerk snel weer uiteen. Terwijl alleen een procesmatige aanpak leidt tot een netwerk dat nauwelijks vernieuwd wordt. Beide aanpakken gaan dan ook hand in hand.

Ceintuur &

Haar visie op de doelgroep

Wie is de doelgroep

Alle bewoners van de Pijp rekent Ceintuur tot haar doelgroep. Met daarbij vooral aandacht voor met name de groep mensen die niet tot nauwelijks participeren. Dat betekent dat iedereen kan aankloppen voor faciliteiten en ondersteuning, maar dat het actieve opbouwwerk vooral zal inzetten op de moeilijk te bereiken groepen.

Het opbouwwerk van Ceintuur kent zichzelf een rol toe in het verbinden van mensen in de buurt: intercultureel, interreligieus en tussen generaties.

Zij probeert deze diverse groepen te bedienen. De bewoner staat centraal.

Wie kan Ceintuur beter bereiken?

Een analyse leert dat er verschillende groepen bewoners zijn die Ceintuur beter kan bereiken:

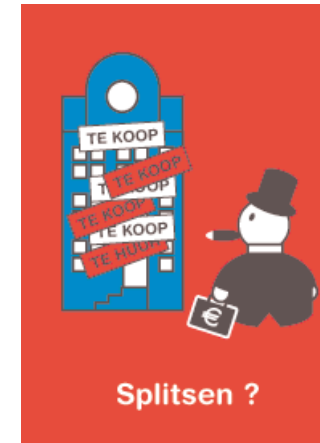
- Mensen die wel gebruik hebben gemaakt van de diensten van het wijkcentrum, maar wie onvoldoende duidelijk is wat zij er kunnen doen.
- Mensen die de potentie hebben iets te doen in en voor hun buurt, maar niet weten dat zij daarbij ondersteuning kunnen ontvangen van Ceintuur.
- Mensen die om uiteenlopende redenen niet wordt bereikt. Bijvoorbeeld omdat zij zich niet bewust zijn van de eigen mogelijkheden, te druk zijn met andere dingen of geen zicht hebben op de buurt en haar faciliteiten. Deze groep moet nader onderzocht worden, waarna een strategie te ontwikkeld kan worden om hen te informeren en te activeren.

Korte & inventief versus structureel

Daarnaast signaleert ook Ceintuur de trend dat steeds meer bewoners zich willen inzetten voor korte en inventieve acties. Bewoners zijn te activeren met hapklare brokken, voor langdurige processen, vergaderen en het in stand houden van een structuur is het veel moeilijker om mensen bereid te vinden om tijd vrij te maken. Dit neemt niet weg dat deze mensen wel degelijk betrokken zijn bij het wel en wee in hun buurt en zich hier - op hun eigen manier - voor in willen zetten. Dit betekent voor het opbouwwerk enerzijds dat zij haar werkwijze moet aanpassen, zodanig dat ook deze groep mensen mee doet. Anderzijds zal het opbouwwerk een goede strategie moeten ontwikkelen om de continuïteit te waarborgen, zonder dat er een groep bewoners is die zich op (de 'ouderwetse') structurele basis wil inzetten.

Het werkgebied

Geografisch is het werkgebied van Wijkcentrum Ceintuur wat betreft het samenlevingsopbouwwerk vooral geconcentreerd in de Pijp. Dat neemt niet weg dat er op projectbasis intensief wordt samengewerkt met partners die ook in andere delen van Oud-Zuid actief zijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden waarbij we ons inzetten voor zaken in aanpalende wijken die direct betrekking hebben op de Pijp, denk hierbij aan het Weteringcircuit en de bomen daar of de Noord-Zuidlijn en het Rijksmuseum.

Ceintuur & de huidige stand van zaken

Los zand

In de afgelopen twee jaar zijn door verschillende oorzaken de meeste bestaande buurtstructuren verworpen tot los zand. De gebiedsoverleggen zoals deze voorheen zijn opgezet, worden niet meer georganiseerd. En de nieuw aangestelde gebiedsmanagers hebben een andere positie gekregen waarmee ze verder van de buurt zijn komen te staan. Dit heeft er toe geleid dat ook het afstemmingsoverleg tussen het stadsdeel en betrokken organisaties niet meer plaats vindt.

Deze ontwikkeling heeft ook Ceintuur niet kunnen voorkomen. Met slechts één fte samenlevingsopbouw is het niet mogelijk gebleken om een structuur te handhaven en innovatief te kunnen werken. Het opbouwwerk wordt hiermee een vergadermachine die voortdurend achter de feiten aanloopt om de laatste actualiteiten te weten. Frustrerend voor bewoners, voor de medewerkers, maar uiteindelijk ook voor het stadsdeel. Immers de meerwaarde van het opbouwwerk gaat hiermee verloren.

Ambities

Ceintuur is tot de slotsom gekomen dat het hebben van een goede buurtstructuur een voorwaarde is om participatie van bewoners te kunnen ontwikkelen.

Een goed functionerende bewonersvertegenwoordiging per buurt is het ambitieniveau waar Ceintuur op in wil zetten. Op deze manier kan er werkelijk participatie tot stand worden gebracht, met als gevolg dat de sociale cohesie in een buurt toeneemt.

Recent onderzoek heeft aangetoond dat de 'organisatiegraad' van bewoners direct verband houdt met de 'ervaren sociale cohesie' in een buurt. Met andere woorden: hoe meer mensen van een buurt participeren in de samenleving, hoe meer het gevoel van saamhorigheid toeneemt.

Ceintuur &

haar visie op de toekomst

Buurtgerichte aanpak

Ceintuur wil haar opbouwwerk meer gaan concentreren op buurtgericht werken. Een goede dekking van de buurten en structuren verdeeld over de hele Pijp om op terug te vallen ontbreekt. Hoewel er contact is met talloze mensen, kennen deze mensen lang niet altijd elkaar. Enerzijds moet er intern voor gezorgd worden dat er beter gebruik wordt gemaakt van elkaars netwerk, anderzijds moet er hard gewerkt worden aan het verstevigen en bestendigen van een netwerk in elke buurt.

Daarbij zoekt Ceintuur direct aansluiting bij ontwikkelingen die het stadsdeel orchestreert met de gebiedsgerichte aanpak.

Kleinschaligheid en samenhang zijn volgens Ceintuur de sleutelbegrippen bij deze buurtgerichte aanpak. De kleinschaligheid maakt dat de dwarsverbanden makkelijker worden gelegd en dat het voor bewoners overzichtelijk is. Hiermee wordt niet alleen de samenhang in de buurt versterkt, maar ook de samenhang tussen de verschillende opererende instellingen binnen zo een gebied.

Versterken of opzetten

Het gaat om het versterken dan wel opzetten van een buurtstructuur die niet vaak, maar met enige regelmaat bij elkaar komt en zaken signaleert en bespreekt. Op zoek gaan naar andere vormen van contact en communicatie. Doel is om mensen te mobiliseren en te activeren, maar ook om een netwerk te creëren waar men op terug kunt vallen.

Ceintuur ziet het niet als haar taak om deze netwerken te initiëren en te verzorgen, om dit goed te doen zou een uitbreiding van tien opbouwwerkers nodig zijn. Ceintuur ziet haar rol in het stimuleren en het monitoren van deze netwerken. En in het toe leiden naar deze netwerken. Daarnaast kan zij fungeren als wederzijds informatieplatform: voor Ceintuur om signalen te krijgen over een buurt en voor de bewoners om geïnformeerd te worden over actualiteiten. Het opbouwwerk zal haar taakspecifieke middelen inzetten om de buurtstructuur onder bewoners bekend te maken en om bewoners een stem te geven in deze structuur.

Nieuwe groepen

Nieuwe bewoners

Voor nieuwe bewoners kan Ceintuur een rol spelen in het integreren en actief worden in de buurt. Deels omdat zij de bewoner binnen de interesses kan doorverwijzen naar de bestaande actieve groepen. Daarnaast heeft zij ook op het gebied van de dienstverlening zaken te bieden (huurcheck van WSWonen, geveltuin van NMT, etc) Nieuwe bewoners vormen een belangrijke doelgroep om bereikt te worden. Ceintuur wil dan ook een aparte activiteit ontwikkelen om hen te betrekken en te informeren. Te denken valt dan aan het organiseren van 'nieuwe bewonersdagen'. Gelegenheden en momenten die al plaats vinden, maar waarbinnen apart aandacht komt voor de nieuwe bewoners. Bijvoorbeeld de geveltuinendag en het Albert Cuypfeest. Met behulp van het stadsdeel zullen nieuwe bewoners een 'welkomstpakket' ontvangen aan de hand van de mutaties in het GBA. Mensen worden geïnformeerd over de buurt en expliciet uitgenodigd voor de 'nieuwe bewonersdag'.

Groepsgerichte aanpak

Ceintuur ziet de buurtstructuren zodanig voor zich dat zij niet een eenduidige aanpak betekenen, maar deze juist ontwikkelen op maat. Waarbij ook doelgroep of probleemgericht gewerkt kan worden. Zo kan in één van de buurten bijvoorbeeld een WMO platform worden opgericht als middel om mensen meer te laten participeren. Of juist een project voor jongerenparticipatie.

Stappenplan

Hoe gaat Ceintuur dat aanpakken?

De vraag die voor ligt is een uitbreiding van 1 fte opbouwwerk. Dat betekent dat de ambities in verhouding moeten staan met de mogelijkheden die dat biedt.

Het plan is om een aantal buurten te selecteren en daar een nieuwe aanpak op te ontwikkelen. Belangrijk onderdeel hierbij zijn een nulmeting voor aanvang en een evaluatie na driekwart jaar.

Selectie

De buurten die worden geselecteerd moeten onderling sterk verschillen: in de ene buurt speelt van alles, in de andere buurt is er geen directe aanleiding. Hiermee dwingt Ceintuur zich om verschillende aanpakken te ontwikkelen. Ontwikkelingen binnen het stadsdeel kunnen eveneens aanleiding zijn om een bepaalde buurt te selecteren.

Netwerken

Doel is om in iedere buurt een netwerk op te zetten. Daarbij is het zaak om strategisch te werk te gaan en methoden te ontwikkelen om mensen actief deel te laten nemen aan deze netwerken. Het aantal bewoners dat participeert is daarvan slechts één aspect, veel meer bestaat een goede buurtstructuur uit een gebalanceerde afspiegeling van de buurt. Een netwerk waarin iedereen een stem heeft.

Nulmeting

Van iedere geselecteerde buurt wordt een nulmeting gedaan: wat is er nu in de buurt, wie is actief, wat is de bewonersamenstelling, welke problemen spelen er en welke kansen liggen er. Daarnaast wordt per buurt in kaart gebracht welke instellingen er actief zijn en wat zij er doen. Binnen deze instellingen zal worden gezocht naar samenwerkingspartners. De nulmeting vormt de basis voor een aanpak.

Tijdspad

Na een groen licht van het stadsdeel om de formatie voor een jaar uit te kunnen breiden zullen de plannen verder worden uitgewerkt. Dit betekent dat er in januari een selectie van buurten moet zijn afgerond. Eind februari ligt er per buurt een nulmeting en een plan van aanpak. Het vinden van samenwerkingspartners is een belangrijk onderdeel hiervan. Na een periode van uitvoering rapporteert Ceintuur uiterlijk eind oktober 2009 over de stand van zaken in deze buurten.

Ceintuur & en het Stadsdeel Oud Zuid

De toekomstplannen van Ceintuur staan een goede samenwerking met het stadsdeel voor. Een goed participerende burger is het gezamenlijke doel. Om dit te bereiken moeten er heldere samenwerkingsafspraken worden gemaakt.

Uitgangspunt hierbij is afstemming van werkzaamheden enerzijds en de onderkenning van elkaars taken en rollen daarbij anderzijds. De juiste zaken van elkaar verwachten en elkaar op de juiste manier inschakelen. Regulier overleg op uitvoeringsniveau om ontwikkelingen te signaleren en de taken te verdelen.

Hierbij kan het stadsdeel profiteren van de flexibiliteit en snelle inzetbaarheid van het wijkcentrum met haar netwerk, terwijl het Wijkcentrum baat heeft bij de diensten en organisatie van het stadsdeel.

Bijvoorbeeld bij het opzetten van een buurtgroep: hier kunnen mensen van het Stadsdeel de rol van logistiek manager op zich nemen, terwijl Ceintuur zorg draagt voor het betrekken van de bewoners en het samenstellen van de agenda.

Samenvatting

In een veranderende wereld en buurt is het zaak om te blijven signaleren en vernieuwen. De beruchte kloof tussen overheid en bewoner hoeft er niet te zijn. Maar daarvoor is wel een extra investering nodig. Enerzijds door het beter benutten van bestaande netwerken en capaciteiten en anderzijds door het toevoegen van een verbindende factor in de vorm van buurtgericht opbouwwerk.

Kortom: Ceintuur wil investeren in de buurt. Door uitbreiding van het opbouwwerk wil zij de mogelijkheid krijgen om naast de bestaande aanpak ook innovatief te zijn en blijven. Hiermee kan Ceintuur meer maatwerk leveren en zorgdragen voor een toename van participatie van onderscheidende bewonersgroepen.

Dit alles wil Ceintuur realiseren op buurtniveau: kleinschalig en op zoek naar samenhang bouwen aan netwerken in de buurt.

Vorm en methode laten zich niet vooruit dicteren. Nadat de buurt in kaart is gebracht middels een nulmeting wordt per buurt een aanpak ontwikkeld, gezamenlijk met bewoners en betrokken organisaties.

Ceintuur is niet per se de initiator van deze buurtstructuur, maar gaat hiervoor op zoek naar samenwerkingspartners. De taak van Ceintuur ligt in het stimuleren en ondersteunen van deze structuren. Daarnaast is zij de organisatie die in deze aanpak de taak heeft om voor maximale participatie van bewoners te zorgen.